

Universiteit
Leiden
The Netherlands

When truth is everywhere: the formation of plural identities in medieval Korea, 918-1170

Breuker, R.E.

Citation

Breuker, R. E. (2006, December 19). *When truth is everywhere: the formation of plural identities in medieval Korea, 918-1170*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/5906>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/5906>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

SAMENVATTING

Dit proefschrift is een onderzoek naar de vorming van meervoudige identiteiten in de vroege Koryŏ periode (918-1170). De vraag die ten grondslag ligt aan dit onderzoek is hoe transregionale identiteiten (d.w.z. vormen van identificatie met structuren en gemeenschappen die de directe en gekende omgeving ontstijgen) in de premoderne tijd zich vormen en welke factoren daar invloed op uitoefenen. De Koryŏ staat biedt wat dat betreft een bijzonder vruchtbaar onderzoeksgebied; niet alleen is deze staat een grote onbekende buiten de Koreaanse historiografie, ook was Koryŏ een bijzonder complexe maatschappij waarin verschillende levensbeschouwingen, filosofieën en religies coëxisteerden. Bovendien was Koryŏ een staat die zich staande moest zien te houden tussen twee grote en machtige beschavingen wier respectieve culturele verworvenheden grote veranderingen teweeg brachten in Koryŏ. Desalniettemin is het duidelijk voor de student van de geschiedenis van Koryŏ dat deze gemeenschap er gedurende lange tijd in is geslaagd om een eigen, niet-reduceerbare en originele identiteit te creëren en in stand te houden. Dit onderzoek probeert te bepalen hoe Koryŏ identiteiten werden verbeeld door Koryŏ literaten in de eerste plaats en door het volk (dat zelf geen directe bronnen heeft achtergelaten) in de tweede plaats. Direct voortvloeiend hieruit is de vraag in welke mate de percepties van de verschillende werkelijkheden die in Koryŏ bestonden, de maatschappij en het gedrag van de leden van deze maatschappij creëerden.

Een van de meest opvallende kenmerken van de vroege Koryŏ periode is het pluralistische karakter ervan. Het intellectuele klimaat van de Koryŏ dynastie onderscheidt zich door een energiek intellectueel leven waarin verschillende ideologieën, religies en wereldbeelden coëxisteerden en met elkaar botsten – en dat vaak in dezelfde geest. Dit intellectuele klimaat valt op door zijn ongebruikelijke tolerantie van inconsistenties, tegenstellingen en ongerijmdheden in rivaliserende wereldbeelden, slechts gedeeltelijk en tijdelijk samengebracht in individuele wereldbeelden. Gemeten naar moderne standaarden waren Koryŏ's percepties van de sociopolitieke werkelijkheid – werkelijkheden – een allegaartje, een samenraapsel van allerlei verschillende denkbeelden, sommige ideologisch, andere filosofisch, historisch, religieus, mythologisch, sociaal of literair. Zulk een karakterisering van Koryŏ gaat lijnrecht in tegen de moderne geschiedschrijving over Koryŏ, waarin Koryŏ of boeddhistisch, of confucianistisch of typisch Koreaans wordt genoemd. Ik poog met dit onderzoek dit soort makkelijke dichotomieën (tussen confucianisme en boeddhisme, Chinees en Koreaans/Koryŏaans, werkelijk en onwerkelijk) te ontmantelen en te vervangen door een meer genuanceerde kijk op Koryŏ en de aard van de Koryŏ maatschappij.

De uitzonderlijke aard van Koryŏ's wereldbeeld is niet zozeer te wijten aan het feit dat deze pluralistisch was. De meeste wereldbeelden zijn pluralistisch of bevatten dergelijke elementen. Het uitzonderlijke van Koryŏ ligt in het feit dat deze pluralistische kijk op de wereld verschillende malen in officiële documenten en geschriften gecodificeerd is. Er was niet alleen sprake van een de facto pluralisme in Koryŏ, maar als men het scherp wil stellen zelfs van

een de iure pluralistische kijk op de wereld. Dat zulk een kijk op de wereld wordt gesanctioneerd en gevoed door staat en samenleving is zeker geen alledaags fenomeen. Als zodanig bezette de pluralistische kijk op de wereld een belangrijke plaats in de constructie van transregionale identiteiten in Koryŏ.

Het onderzoek is gestructureerd aan de hand van verschillende themata verdeeld over vier delen. In het eerste deel heb ik gekeken naar de stichting van een pluralistische samenleving. Hieruit is gebleken dat de naam Koryŏ eigenlijk niet gebruikt werd, maar in plaats daarvan noemde men zichzelf en de eigen gemeenschap “de Drie Han” (Samhan). Deze Drie Han stonden model voor de meervoudige historische afstamming van Koryŏ. In tegenstelling tot de geünificeerde en monolithische beweringen van nationalistische geschiedschrijving, voerde Koryŏ zijn afstamming nooit alleen terug op een voorgaande staat (een zogenaamde ‘chapter state’), maar altijd op meerdere staten, meestal drie tegelijk. Dit leverde enerzijds wel eens verwarring op, maar deze flexibiliteit bleek anderzijds toch vaak van pas te komen. Tevens is gebleken dat er al vroeg in de Koryŏ periode een eigen historisch territorium werd afgebakend, niet noodzakelijk fysiek, maar wel zeker mentaal. Men verbeelde zich dat het volk van de Drie Han altijd binnen deze grenzen had geleefd en dat ook altijd zou blijven doen, zelfs na een eventuele teloorgang van de staat Koryŏ. Er werd met andere woorden een strikte scheiding gemaakt tussen staat en gemeenschap.

In het tweede deel is de historiografie van Koryŏ en de codificatie van Koryŏ historische herinneringen uitgebreid behandeld. Identiteitsvorming is bij uitstek afhankelijk van het aanwezig zijn van gedeelde ideeën over verleden, heden en toekomst en het actief gedenken hiervan. Er is gebleken dat geschiedschrijving een belangrijke vormende rol speelde in het zich uitkristalliseren van een afzonderlijk Koryŏ identiteit. Dit geldt met name voor Koryŏ’s vroegste en meest bekende werk, de *Samguk sagi* (Geschiedenis van de Drie Koninkrijken). Dit werk, dat onterecht te boek staat als een sinofiel, confucianistisch en rationeel geschiedwerk, was een staatsgeschiedenis waarin Koryŏ’s meervoudige historische afstamming werd gecodificeerd en dat een duidelijke pluralistische kijk op de wereld uitdroeg.

In het derde deel, dat over de vraag gaat hoe Koryŏ’s staatsmannen, diplomaten, geleerden en bureaucraten concreet handelden, werd de persoon van de Koryŏ heerser geanalyseerd. In tegenstelling tot de heersende mening, was de Koryŏ heerser niet slechts een koning, maar werd hij binnen Koryŏ (en soms ook daarbuiten) ook gezien als een Zoon des Hemels, iemand die net als de Chinese Zoon des Hemels, een speciale ontologische positie innam. De heerser was ook in andere opzichten een zeer tegenstrijdig figuur; hij was de meest vooraanstaande boeddhist van zijn land, uitvoerder van de belangrijkste confucianistische staatsrituelen, maar ook het hoofd van Koryŏ’s belangrijkste geslacht, hoofdcelebrant van daoïstische hof- en staatsrituelen, bemiddelaar tussen de hemel en het volk en tussen het landschap en het volk, alsmede iemand die werd geacht te regeren zoals de Chinese wijze heersers uit de Oudheid. Deze veelheid aan vaak tegenstrijdige elementen zorgden er uiteindelijk voor dat de heerser een onmisbaar element van de staat werd, die ook na de militaire coup van 1170 onontbeerlijk was om de samenleving bij elkaar te houden. De Koryŏ heerser was het brandpunt van de verschillende ideeën en beelden die in Koryŏ opgeld deden en die de samenleving bepaalden.

In het derde deel is ook Koryŏ's relatie met zijn buurlanden onder de loep genomen. De aanwezigheid van de Chinese en de Mantsjoerijse beschavingen zetten aan tot de constructie van beelden van de Ander – en van het Zelf – in Koryŏ. Koryŏ diplomatie werd gekenmerkt door een extreme flexibiliteit die van buitenaf gezien vaak als opportunisme werd afgeschilderd. Deze flexibiliteit kwam uiteindelijk echter voort uit Koryŏ's pluralistische wereldbeeld, waarbinnen er (meestal) plaats was voor contacten met zowel de Chinese als de Mantsjoerijse beschaving. Het uitgangspunt van Koryŏ diplomatie was altijd Koryŏ. Tevens is er gebleken dat het wijdverbreide beeld van Koryŏ diplomatie waarin Koryŏ altijd en natuurlijkerwijze neigde naar contacten met het 'beschaafde' China en zich verre probeerde te houden van het 'barbaarse' Mantsjoerije, niet klopt. Het tegendeel blijkt waar te zijn. Koryŏ heeft gedurende meerdere eeuwen voordelige contacten onderhouden met verschillende Mantsjoerijse staten en zonder merkbare tegenzin. Het idee dat Koryŏ van nature neigde naar de beschaving van China is een chimère; verworvenheden die vanuit een beschavingstechnisch oogpunt belangrijk waren werden evengoed uit Mantsjoerije overgenomen. Net zoals de ideologische oriëntatie van de Koryŏ ambtenaren en geleerden, was Koryŏ diplomatie pluralistisch; het ging niet om één, maar om meerdere principes.

Verder is het duidelijk geworden dat de Koryŏ literaten, dat segment van de bevolking dat de dienst uitmaakte en de koers van het staatsschip uitzette, zich merendeels zeer flexibel opstelden door hun pluralistische ideologie. In plaats van de veel gemaakte analyses die op grond van de onvolkomenheden, inconsistenties, tegenstellingen en ongerijmdheden in het gedachtegoed van Koryŏ literaten concluderen dat hun internalisering van het boeddhisme, confucianisme, daoïsme of andere denk- en geloofsystemen incompleet was, is gebleken dat deze literaten op een andere wijze benaderd dienen te worden. In plaats van een dichotomiserende indeling in confucianisten, boeddhisten en zo voort, is het zinniger om te spreken van pluralistische literaten, die in verschillende mate en in verschillende vormen elementen van deze leren in zich verenigden. Deze ambiguïteit is de sleutel tot de flexibiliteit die de meeste Koryŏ literaten kenmerkte. In plaats van onvolkomen internalisering was er sprake van opzettelijk gekoesterde tegenstellingen en ongerijmdheden. Het bekendste voorbeeld is Kim Pushik (1075-1151), die traditioneel als een rigide confucianist wordt afgeschilderd, maar die op basis van zijn geschriften en handelingen als een pluralistisch staatsman dient te worden gekarakteriseerd.

Als laatste worden in dit deel de historische wortels van Koryŏ's pluralistische kijk op de wereld benoemd, te weten meervoudige historische afstamming, het dualistische familiesysteem, de aanwezigheid van historische voorbeelden en wellicht als belangrijkste oorzaak, Koryŏ's geografische positie tussen twee grote beschavingen.

Het vierde en laatste deel van dit onderzoek bevat concrete voorbeelden hoe Koryŏ's pluralistische ideologie functioneerde in de praktijk. Ten eerste wordt de introductie van Song Chinese confucianistische rituele muziek in Koryŏ behandeld. Het blijkt dat de introductie van deze muziek niet alleen een gedeeltelijke acceptatie van Chinese culturele verworvenheden omhelst, maar evenzeer een herbevestiging van de Koryŏ identiteit, door de subversieve wijze waarop het Koryŏ hof omgaat met deze nieuwe muziek. Daarna is er een analyse gemaakt van de *Tien Injuncties*. Deze worden normaliter toegeschreven aan de stichter van de Koryŏ

dynastie, T'aejo Wang Kōn, maar blijken een 11^e eeuwse vervalsing te zijn. In deze injuncties wordt een allegaartje van boeddhistische, confucianistische, nativistische, geomantische, pragmatische en andere elementen gecodificeerd als Koryō's spirituele constitutie. Het is van het grootste belang, zo is de conclusie, om de injuncties niet te reduceren tot slechts een van de constituerende elementen. Elk van deze elementen heeft een duidelijk functie die aan de hand van historische voorbeelden kan worden getoond. De injuncties dienen tezamen te worden genomen, zoals ze ook zijn geschreven, als de eerste officiële expressie van een pluralistische Weltanschauung. Het belang van de injuncties voor latere generaties in Koryō onderstreept Koryō's fundamenteel pluralistische oriëntatie.

Als laatste concrete voorbeeld komt de opstand van Myoch'ōng in 1135 aan bod. Deze opstand is altijd in dichotomiserende termen bezien als de strijd tussen de onafhankelijke en nativistische Myoch'ōng en de sinofiele en rigide confucianist Kim Pushik. Deze analyse heeft echter uitgewezen dat er niets van dien aard aan de hand was. Zoals de reactie van het merendeel van de Koryō literaten, ambtenaren en militairen laat zien, was hier aan de ene kant sprake van een opstand van een economisch achtergesteld gebied (te weten het huidige P'yōngyang) en aan de andere kant van een ideologische confrontatie tussen Myoch'ōng die een Koryōcentrisch en monistisch wereldbeeld uitdroeg, en Kim Pushik die de meerderheid van de pluralistische georiënteerde literaten vertegenwoordigde.

Samenvattend is het duidelijk geworden dat er in Koryō rondom de Drie Han verschillende identiteiten werden geconstrueerd die veel overlapping vertoonden, maar ook daadwerkelijke en fundamentele verschillen bezaten. De manieren waarop deze regio-overstijgende identiteiten bij elkaar werden gehouden waren divers, maar het belangrijkste hierin waren de pluralistische kijk op de wereld die tegenstelling en inconsistentie tolereerde, Koryō's meervoudige historische afstamming die altijd in ere werd gehouden, de persoon van de heerser die al deze incommensurabele elementen in zich combineerde en de aanwezigheid van twee sterke beschavingen aan Koryō's grenzen die Koryō noopten tot het ontwikkelen en verdedigen van een eigen identiteit. De *Tien Injuncties* hadden Koryō's manier(en) van leven in de elfde eeuw gecodificeerd. Deze injuncties combineerde praktisch advies met de teboekstelling van wat belangrijk was, wat 'werkelijk' was. Myoch'ōng's opkomst liet zien hoe contingent en onbestendig zulk een kijk op de wereld kon zijn door ambiguïteit door tweedeling, tegenstelling door ontkenning, inconsistentie door consistentie en contingentie door lotsbestemming te willen vervangen. Zijn opkomst toonde meer dan wat dan ook de potentiële nadelen van een pluralistische kijk op de wereld, terwijl de periode ervoor duidelijk de voordelen ervan in kaart had gebracht. De opstand van Myoch'ōng maakte duidelijk dat het instandhouden van een pluralistisch wereldbeeld afhankelijk was van het instandhouden van een hachelijke tussentoestand die nooit helemaal in balans zou zijn. De instandhouding van een sterke Koryōcentrische identiteit die duidelijk verschil maakte tussen de Drie Han, het land, het volk, het verleden, heden en de toekomst en de buurstaten over de grens ongeacht het culturele buurtjeleen dat Koryō altijd speelde, was slechts mogelijk dankzij de vele verschillende, tegenstrijdige en zelfs oncommensurabele denkwijzen, handelwijzen en geloven waardoor er een ruimte werd gecreëerd waarin er een kenmerkende vorm van behoren tot de historische gemeenschap van de Drie Han mogelijk was.